

Υποχρεώσεις ασθενών

Φανή Τσολάκη, MD, MSc, PhD,

Χειρουργός Οφθαλμίατρος, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια Α.Π.Θ.

Γενικά

- Τα τελευταία χρόνια κατέστη εμφανής η ανάγκη για τήρηση και των υποχρεώσεων των ασθενών, πέρα από τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους
- Τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς έχουν καθοριστεί οι βασικές υποχρεώσεις ασθενών που σκοπό έχουν την εύρυθμη λειτουργία του Νοσοκομείου

Ποιες είναι οι υποχρεώσεις ασθενών;

- 1. Καθήκον να είναι ασφαλισμένος
- 2. Καθήκον να διατηρεί την υγεία του
- 3. Καθήκον να προστατεύει την υγεία των άλλων
- 4. Καθήκον να αναζητά υπηρεσίες υγείας υπεύθυνα
- 5. Καθήκον ειλικρίνειας
- 6. Καθήκον συμμόρφωσης
- 7. Καθήκον ευπρεπούς συμπεριφοράς
- 8. Καθήκον να είναι συνεπής όταν συμμετέχει μετά από συγκατάθεσή του σε κλινικές έρευνες

HM Evans, Journal of Medical Ethics, 2007

Βέλγιο

- Ο ασθενής υποχρεούται να παρέχει σωστές πληροφορίες για την ταυτότητά του
- Ο ασθενής υποχρεούται να παρέχει καλόπιστα την συνεργασία του (παροχή ορθών πληροφοριών για το ιστορικό, τη φαρμακευτική αγωγή, τους παράγοντες κινδύνου κα.)
- Ο ασθενής υποχρεούται να πληρώνει για τη νοσηλεία του
- Να χρησιμοποιεί τον εξοπλισμό με σεβασμό

Βέλγιο

- Να σέβεται τους κανόνες του ιδρύματος (απαγόρευση καπνίσματος, καθαριότητα, ησυχία)
- Να σέβεται το προσωπικό

Ουγγαρία

- Ο ασθενής πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες του ιδρύματος του παρόχου υγείας
- Εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας του ο ασθενής θα πρέπει να συνεργάζεται με τους επαγγελματίες υγείας σύμφωνα με τις γνώσεις και τις ικανότητές του ως εξής:
- Να τους παρέχει ενδελεχή ενημέρωση με σκοπό να τεθεί η διάγνωση και να προετοιμαστεί και διεκπεραιωθεί η θεραπεία. Οι πληροφορίες περιλαμβάνουν το ιστορικό ασθενειών, τους παράγοντες κινδύνου, τη φαρμακευτική αγωγή, τις προηγηθείσες επεμβάσεις και τους παράγοντες κινδύνου

Ουγγαρία

- Να ενημερώνουν για τυχόν μεταδοτικά νοσήματα που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη ζωή και την υγεία των άλλων ασθενών και του προσωπικού
- Να ενημερώσουν για τυχόν υπάρχοντα νομικά κείμενα που συνδέονται με την υγεία τους
- Να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις για τη θεραπεία τους
- Να τηρούν τους γενικούς κανόνες του νοσηλευτικού ιδρύματος

Ουγγαρία

- Να πληρώνουν την προβλεπόμενη αμοιβή
- Να παρέχουν επαρκή ατομικά στοιχεία
- Η άσκηση των δικαιωμάτων των ασθενών δεν θα πρέπει να παραβιάζει τα δικαιώματα άλλων ασθενών και των επαγγελματιών υγείας

Υποχρεώσεις ασθενή (Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Utah, ΗΠΑ)

Είναι δική σας ευθύνη:

- Δώστε σωστές και πλήρεις πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας σας και το ιστορικό υγείας σας.
- Κάντε ερωτήσεις αν δεν καταλαβαίνετε πληροφορίες ή οδηγίες.
- Ενημερώστε τους φροντιστές σας εάν δεν σκοπεύετε ή δεν μπορείτε να ακολουθήσετε το πρόγραμμα θεραπείας.

Υποχρεώσεις ασθενή (Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Utah, ΗΠΑ)

- Αποδεχτείτε τις συνέπειες για την υγεία που μπορεί να προκύψουν εάν αποφασίσετε να αρνηθείτε τη θεραπεία ή τις οδηγίες.
- Συνεργαστείτε με τους φροντιστές σας.
- Σεβαστείτε τα δικαιώματα και την ιδιωτικότητα άλλων ασθενών.
- Ενημερώστε τους φροντιστές σας για οποιαδήποτε φάρμακα φέρατε από το σπίτι.
- Αναφέρετε τυχόν αλλαγές στην κατάσταση της υγείας σας στους φροντιστές σας.

Ελλάδα

- Νόμος 2071 του 1992

Γ.Ν. Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο»

Υποχρεώσεις Ασθενούς

- Ο ασθενής έχει υποχρέωση να ενημερώνει το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό για τα φάρμακα που τυχόν έπαιρνε πριν την εισαγωγή του στο Νοσοκομείο και να συνεργάζεται με ειλικρίνεια.
- Για κάθε παράπονο ο ασθενής και οι συγγενείς να απευθύνονται στους ιεραρχικά υπεύθυνους καθώς και στο Αυτοτελές Γραφείο Προστασίας Δικαιωμάτων Ληπτών Υπηρεσιών Υγείας που λειτουργεί εντός του Νοσοκομείου.
- Η παραμονή συγγενών και φιλικών προσώπων στους θαλάμους να είναι ολιγόωρη και όχι πολυπληθής, και να αποφεύγετε να έχετε μαζί σας παιδιά.

Γ.Ν. Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο»

- Οι συνοδοί που παραμένουν στους θαλάμους λόγω ειδικής άδειας, πρέπει να φροντίζουν στη διατήρηση της καθαριότητας. Να μην κάθονται στα κρεβάτια των ασθενών, να μην βάζουν λουλούδια στους θαλάμους και να μην κρατούν τρόφιμα, αναψυκτικά και καφέδες, γιατί μεταβάλλονται σε εστίες μικροβίων.
- Οι συνοδοί και οι επισκέπτες να μην προκαλούν θόρυβο, γιατί οι ασθενείς έχουν ανάγκη ηρεμίας και ησυχίας.

Γ.Ν. Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο»

- Να μην φέρετε μαζί σας πολύτιμα αντικείμενα καθώς και μεγάλα χρηματικά ποσά.
- Να είστε συνεπείς στα ραντεβού που έχετε κλείσει και να μην απομακρύνεστε από τους θαλάμους άνευ αδείας.
- Να έχετε πάντα το βιβλιάριο υγείας, και ασφάλισης, τις εξετάσεις που τυχόν έχετε κάνει στο παρελθόν καθώς και κάθε σχετικό έγγραφο (πληροφοριακό δελτίο, οδηγίες κ.λ.π.).
- Αν είστε ασφαλισμένος ή έχετε βιβλιάριο απορίας, η νοσηλεία σας καλύπτεται από το ασφαλιστικό σας ταμείο ή το Δημόσιο.

Γ.Ν.Θ «Ιπποκράτειο»

- Εάν είστε ανασφάλιστος μπορείτε να ενημερωθείτε για τις ισχύουσες διατάξεις στην σελίδα μας «Υγειονομική κάλυψη ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων».
- Απαγορεύεται οι επισκέπτες να εισέρχονται εντός του Νοσοκομείου με αυτοκίνητο ή άλλο μεταφορικό μέσο.
- Αμοιβή σε οποιοδήποτε πρόσωπο και για οποιοδήποτε λόγο είναι παράνομη και προσβάλλει τους ίδιους τους εργαζόμενους.

Γ.Ν.Θ «Ιπποκράτειο»

- Οι ασθενείς και οι συνοδοί αυτών, κατά την εισαγωγή τους, πρέπει να δίνουν απαραίτητα τα στοιχεία τους και τις πληροφορίες που τους ζητούνται από το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.
- Απαγορεύεται αυστηρά το κάπνισμα σε όλους τους χώρους του Νοσοκομείου.

Γ.Ν. Κοζάνης «Μαμάτσειο»

- Οι ασθενείς οφείλουν σεβασμό στην τήρηση των υποδείξεων του υπεύθυνου προσωπικού (γιατρών και νοσηλευτών) γύρω από τη θεραπεία τους.
- Οι ασθενείς απαγορεύεται να καταναλώνουν φαγητά και άλλα είδη διατροφής εκτός εκείνων που υποδεικνύει το νοσοκομείο, γιατί δημιουργούνται προβλήματα στη σωστή διάγνωση και στην αντίστοιχη θεραπεία.
- Οι ασθενείς οφείλουν σεβασμό στο νοσοκομειακό περιβάλλον με τη διατήρηση της καθαριότητας και τη σωστή χρήση των μέσων και της περιουσίας του νοσοκομείου.

Υποχρεώσεις ασθενών-Γ.Ν. Κοζάνης «Μαμάτσειο»

- Ασθενείς και επισκέπτες οφείλουν να τηρούν τις ώρες επισκεπτηρίου, όχι μόνο για την καλύτερη λειτουργία του νοσοκομείου αλλά και για την αποτελεσματικότερη θεραπεία του αρρώστου.
- Οι ασθενείς έχουν την υποχρέωση να καταγγείλουν κατά προτίμηση γραπτά και τεκμηριωμένα προς το Γραφείο Επικοινωνίας με τον Πολίτη, κάθε παράλειψη ή αμέλεια του προσωπικού κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του (π.χ. ζήτηση χρημάτων, ανάρμοστη συμπεριφορά, άσχημη αντιμετώπιση κ.λ.π.)
- Απαραιτήτως κατά την προσέλευσή του ο ασθενής θα πρέπει να έχει μαζί του το βιβλιάριο και τον αριθμό ΑΜΚΑ του.

Υποχρεώσεις ασθενών- Γ.Ν. Κοζάνης «Μαμάτσειο»

- Να μην κάνουν θόρυβο
- Να μην καπνίζουν
- Να μην φέρνουν φαγητό χωρίς άδεια
- Να μην λερώνουν τους κοινόχρηστους χώρους

Υποχρεώσεις ασθενών- Γ.Ν. Κοζάνης «Μαμάτσειο»

- Να μην χρηματίζουν τους ιατρούς και το προσωπικό
- Να μην λαμβάνουν αγωγή χωρίς άδεια
- Να μην λερώνουν τους χώρους του Νοσοκομείου
- Να τηρούν τα μέτρα υγιεινής
- Να φέρονται με σεβασμό στους άλλους ασθενείς και το προσωπικό

Υποχρεώσεις ασθενών-Γ.Ν. Καβάλας

- Η ενεργός και υπεύθυνα συμμετοχή στην διαδικασία της θεραπείας του ασθενούς προϋποθέτει τις παρακάτω υποχρεώσεις:
- Ο ασθενής υποχρεούται να πειθαρχεί και να εφαρμόζει τον κανονισμό του Νοσοκομείου, όπου νοσηλεύεται. Ειδικότερα, ορισμένες από τις βασικές διατάξεις του κανονισμού αυτού είναι οι **ακόλουθες**:
- Δεν επιτρέπεται ο ασθενής να καπνίζει εντός του θαλάμου νοσηλείας. Αντιθέτως και εφόσον αυτό του το επιτρέπει ο θεράπων γιατρός, μπορεί να καπνίζει στους ειδικούς γι' αυτό χώρους του Νοσοκομείου.
- Δεν επιτρέπεται ο ασθενής να παίζει τυχερά παιχνίδια.
- Δεν επιτρέπεται ο ασθενής να θορυβεί ή να κάνει χρήση μουσικών οργάνων εντός του Νοσοκομείου.

Υποχρεώσεις ασθενών-Γ.Ν. Καβάλας

- Δεν επιτρέπεται ο ασθενής να κάνει χρήση οινοπνευματωδών ποτών.
- Δεν επιτρέπεται ο ασθενής να εισέρχεται στα γραφεία των γιατρών ή άλλων Υπηρεσιών του Νοσοκομείου, στους βοηθητικούς χώρους, όπου δεν έχουν καμία εντολή να μεταβούν, σε άλλους θαλάμους νοσηλείας και μάλιστα σ' αυτούς όπου νοσηλεύονται λοιμώδη περιστατικά ή βαρέως πάσχοντες ή όπου αλλού τηρούνται όροι ασηψίας.
- Δεν επιτρέπεται ο ασθενής να συμπεριφέρεται απρεπώς στο ιατρικό, νοσηλευτικό και λοιπό προσωπικό του Νοσοκομείου.

Υποχρεώσεις ασθενών-Γ.Ν. Καβάλας

- Ο ασθενής υποχρεούται να παραμείνει εντός του Νοσοκομείου καθ' όλη τη διάρκεια της νοσηλείας του και μόνον όταν ειδικοί λόγοι επιβάλλουν την προσωρινή έξοδό του απ' αυτό, μπορεί να ζητήσει άδεια από το Διευθυντή γιατρό της Κλινικής όπου νοσηλεύεται ή από το νόμιμο αναπληρωτή του και εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας του. Σε περίπτωση όμως κατά την οποία ο ασθενής εξέλθει του Νοσοκομείου χωρίς την άδεια της Κλινικής, τότε θεωρείται ότι εξέρχεται με δική του ευθύνη και, στη συνέχεια, θα υποστεί τις νόμιμες κυρώσεις, δηλαδή την υποχρεωτική έξοδό του από το Νοσοκομείο, με πειθαρχικό εξιτήριο, και φυσικά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η κατάσταση της υγείας του δεν διατρέχει κανέναν κίνδυνο. Για το λόγο αυτόν, ο ασθενής, ευθύς αμέσως μετά την είσοδό του στο Νοσοκομείο, υποχρεούται να παραδώσει όλον τον ιματισμό της εξόδου που φέρει μαζί του, καθώς και κάθε άλλο προσωπικό αντικείμενο, στην ειδική Υπηρεσία του Ιδρύματος, το ιματιοφυλάκιο της Κλινικής.
- Ο ασθενής υποχρεούται, ευθύς μετά την είσοδό του στο Νοσοκομείο, να δηλώσει στο Τμήμα Κίνησης Ασθενών, διαμέσου της Προϊσταμένης της Κλινικής όπου νοσηλεύεται, τον ασφαλιστικό του φορέα, εφόσον είναι ασφαλισμένος, ή ότι θα καταβάλει ο ίδιος όλες τις δαπάνες νοσηλείας του.

Υποχρεώσεις ασθενών-Γ.Ν. Καβάλας

- Ο ασθενής υποχρεούται να εφαρμόζει τις εντολές των γιατρών του και να εκτελεί πιστά τη φαρμακευτική αγωγή.
- Ο ασθενής υποχρεούται να λαμβάνει την παρεχόμενη από το Νοσοκομείο τροφή, απαγορευομένης της λήψης από αυτόν κάθε άλλης τροφής που προσφέρεται σ' αυτόν από τους οικείους του, προς αποφυγή αλλοίωσης του διαιτολογίου του, το οποίο καθορίζεται από το θεράποντα γιατρό.
- Ο ασθενής οφείλει, ευθύς μετά την εισαγωγή του στο Νοσοκομείο, να δώσει στον αρμόδιο γιατρό της Κλινικής όπου θα νοσηλευθεί πλήρες ιστορικό της ασθένειάς του.
- Ο ασθενής έχει υποχρέωση, σε περίπτωση που του χορηγηθεί γενική ή μερική νάρκωση για την πραγματοποίηση χειρουργικής επέμβασης, να υπογράψει γραπτή δήλωση συγκατάθεσης προς τούτο. Σε περιπτώσεις διανοητικής ανικανότητας αυτού ή σε επείγουσες καταστάσεις, όπου ο ασθενής δεν έχει επαφή με το περιβάλλον, ζητείται η συγκατάθεση του κηδεμόνα ή του πλησιέστερου συγγενή ή του προσώπου το οποίο έχει την επιμέλειά του.

Υποχρεώσεις συνοδών

- Να τηρούν το ωράριο του επισκεπτηρίου
- Να μην φέρνουν φαγητό, ποτά, αναψυκτικά χωρίς άδεια
- Να μην λερώνουν τους χώρους του Νοσοκομείου
- Να τηρούν τα μέτρα υγιεινής
- Να φέρονται με σεβασμό στους άλλους ασθενείς και το προσωπικό

Πειθαρχικό εξιτήριο

- Παράβαση των υποχρεώσεων των ασθενών μπορεί να επιφέρει την διοικητική ποινή του πειθαρχικού εξιτηρίου
- Η διαδικασία αυτή δεν ακολουθείται συχνά
- Τα συχνότερα αίτια είναι το κάπνισμα, η βιαιοπραγία εναντίον του προσωπικού και η έξοδος από το Νοσοκομείο χωρίς άδεια

Πειθαρχικό εξιτήριο

- Ο ασθενής υποχρεούται να παραμείνει εντός του Νοσοκομείου καθ' όλη τη διάρκεια της νοσηλείας του και μόνον όταν ειδικοί λόγοι επιβάλλουν την προσωρινή έξοδό του απ' αυτό, μπορεί να ζητήσει άδεια από το Διευθυντή γιατρό της Κλινικής όπου νοσηλεύεται ή από το νόμιμο αναπληρωτή του και εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας του. Σε περίπτωση όμως κατά την οποία ο ασθενής εξέλθει του Νοσοκομείου χωρίς την άδεια της Κλινικής, τότε θεωρείται ότι εξέρχεται με δική του ευθύνη και, στη συνέχεια, θα υποστεί τις νόμιμες κυρώσεις, δηλαδή την υποχρεωτική έξοδό του από το Νοσοκομείο, με πειθαρχικό εξιτήριο, και φυσικά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η κατάσταση της υγείας του δεν διατρέχει κανέναν κίνδυνο (Νοσοκομείο Καβάλας)

Υπόθεση της Κω

- Ασθενής προσήλθε στο Νοσοκομείο της Κω για προγραμματισμένη χειρουργική επέμβαση
- Του παρουσιάστηκε έντυπο συγκατάθεσης με το οποίο το Νοσοκομείο ζητούσε τη συναίνεσή του για οποιαδήποτε διαγνωστική μέθοδο και θεραπευτική αγωγή ενδείκνυται με χειρουργικά, φαρμακευτικά και ακτινολογικά μέσα" και επίσης "για κάθε άλλη ιατρική πράξη ..."
- Ο ασθενής αρνήθηκε και για το λόγο αυτό του επιβλήθηκε η διοικητική ποινή του πειθαρχικού εξιτηρίου

Υπόθεση της Κω

- Ο ασθενής προσέφυγε στο Συνήγορο του Πολίτη ο οποίος αποφάσισε ότι δεν υπάρχει «λευκή συναίνεση»- ενημερωμένη συγκατάθεση στα άρθρα 11 και 12 του κώδικα ιατρικής δεοντολογίας
- Το Β΄ ΠεΣΥ Νοτίου Αιγαίου επέβαλε στον υπεύθυνο ιατρό την πειθαρχική ποινή της στέρησης μισθού για ένα μήνα για "άνιση μεταχείριση ασθενών στην παροχή ιατρικών φροντίδων και απρεπή συμπεριφορά προς αυτούς" καθώς και για "παράβαση κανόνων ιατρικής δεοντολογίας". Επίσης με την ίδια απόφαση αναγνωρίστηκε η υποχρέωση συγγνώμης προς τον παθόντα (ασθενή). Τέλος καθορίστηκε ειδικό έντυπο για την παροχή συναίνεσης από τους ασθενείς πριν από τη διενέργεια ιατρικών πράξεων.

Ηθική της δημόσιας υγείας

- Ηθική της υγείας/Ιατρικής
- Ηθική της Δημόσιας Υγείας
- Διαφορές

Ηθική της Ιατρικής

- Σεβασμός στην αξιοπρέπεια του ασθενούς
- Τήρηση των κανόνων της δεοντολογίας (ιατρικό απόρρητο, ενημερωμένη συγκατάθεση)
- Κομβική η σχέση ιατρού-ασθενούς

Ηθική της Δημόσιας Υγείας

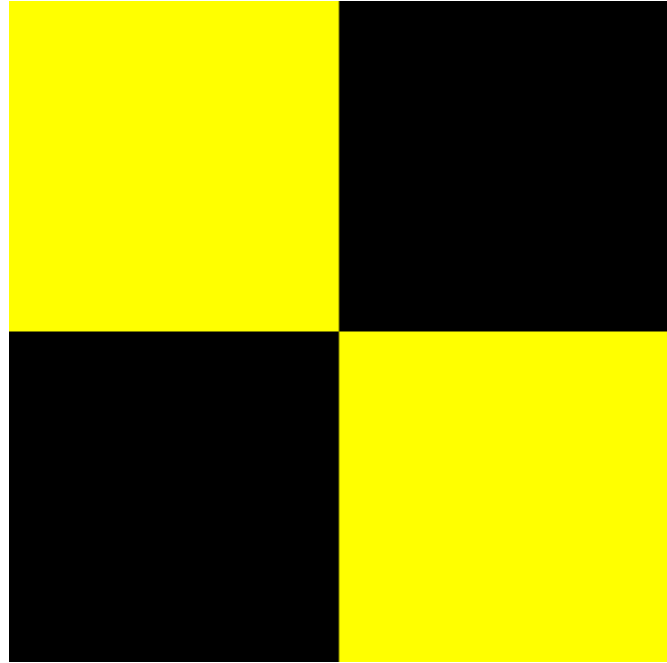
- Τήρηση των κανόνων δεοντολογίας
- Ισότητα
- Δικαιοσύνη
- Λιγότερο εξατομικευμένη αντιμετώπιση
- Κυρίαρχο το γενικό συμφέρον

Ηθική της δημόσιας υγείας

- Λιγότερο σημαντική η σχέση ιατρού- ασθενούς
- Εμπλοκή άλλων παραγόντων (manager, πολιτικών, διοικητικών παραγόντων)
- Χαρακτήρας της «υποχρεωτικότητας» (υποχρέωση περίθαλψης από τη μεριά του συστήματος υγείας,
- υποχρέωση συμμόρφωσης από τη μεριά του ασθενούς/πληθυσμού)

Ηθική της δημόσιας υγείας

- Γενικός Υγειονομικός σχεδιασμός/Υγειονομικός χάρτης
- Πρόληψη
- Καθημερινή Διαχείριση Υγείας
- Μαζικές καταστροφές
- Μεγάλες επιδημίες/πανδημίες

Μαύρος θάνατος-Επιδημία μαύρης πανούκλας (1347-1351)

Η πανούκλα του Ιουστινιανού (540 μ.Χ)- (25-100
εκ. νεκροί σε 50 χρόνια)

Ισπανική γρίπη (1918-1919)

- 1/3 του παγκόσμιου πληθυσμού
- δεκάδες εκατομμύρια νεκροί

Σεισμός Saanχι-1556

- 8 βαθμοί της κλίμακας Richter
- 830000 νεκροί

Ηθική της Δημόσιας Υγείας

- Απαγόρευση μετακινήσεων
- Καραντίνα
- Άλλα υποχρεωτικά μέτρα (εμβολιασμός, νοσηλεία κ.α.)
- Υποχρέωση για πλήρη ενημέρωση από τον ιατρό προς τις αρχές
- Άρση της υποχρέωσης για ιατρικό απόρρητο

Ηθική της δημόσιας υγείας

- Υποχρέωση για παροχή πλήρους ενημέρωσης από τον ασθενή προς τον ιατρό/τις υγειονομικές αρχές
- Υποχρέωση για περιορισμό μετακινήσεων μέχρι και του σημείου της απομόνωσης
- Υποχρέωση για χρήση μάσκας
- Υποχρέωση για τήρηση αποστάσεων

Συμπεράσματα

- Οι ασθενείς έχουν εκτός από δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Οι υποχρεώσεις αυτές αποσκοπούν στη διαφύλαξη της υγείας και του ίδιου του ασθενούς
- Οι υποχρεώσεις αυτές είναι κατά βάση παρόμοιες σε όλο τον κόσμο
- Η τήρησή τους είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία των νοσοκομείων

Συμπεράσματα

- Σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης (πανδημίες, θεομηνίες) είναι δυνατόν να περιοριστούν τα δικαιώματα και να αυξηθούν οι υποχρεώσεις των ασθενών
- Σε αυτές τις περιπτώσεις υπερισχύουν οι κανόνες διαφύλαξης της δημόσιας υγείας με μειωμένη τη σημασία της εξατομικευμένης παροχής υπηρεσιών υγείας και πιο έντονη την ανάγκη της προστασίας του γενικού καλού

Σας ευχαριστώ πολύ!!!